

Tid Torsdagen den 13 juni 2013, kl 16.05 – 16.15

Plats Bråvallasalen, Stadshuset

Justerat Torsdagen den 20 juni 2013

Joakim Larsson

Maria Östberg Svanelind

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Joakim Larsson (M) ordföranden

Maria Östberg Svanelind (S), vice ordföranden

Jan Tigerström (M)

Per Hallberg (M)

Karl Malmqvist (C)

Lars Arell (S)

Anna Bäcklund (MP) §§ 11-19

Tjänstgörande ersättare:

Eva Ångström (M)

Maria Hagbom (M)

Patrik Silverudd (FP)

Sara Gunnerud (S)

Elin Olsson (MP)

Lennart Tonell (MP) §§ 1-10

Kenneth Nilsson (S)

för Lars Svärd (M)

för Theréz Randquist (M)

för Daniel Forslund (FP)

för Maria Nygård (S)

för Åke Askensten (MP)

för Anna Bäcklund (MP)

för Ann-Margarethe Livh (V)

Ersättare:

Håkan Olander (S)

Lennart Tonell (MP) §§ 11-19

Tjänstemän:

Förvaltningschefen Krister Schultz, Jennie Almgren, Marita Anheim, Ann-Charlotte Bergqvist, Ellinor Fiebranz Andersson, Victoria Grönros Zimmerman, Mårten Frumerie, Gunnar Jensen och Åsa Wigfeldt samt borgarrådssekreteraren Martin Edgélius.

§ 1**Val av justerare och tid för justering****Beslut**

Exploateringsnämnden utser vice ordföranden Maria Östberg Svanelind (S) att tillsammans med ordföranden Joakim Larsson (M) justera dagens protokoll.

Justering sker torsdagen den 20 juni 2013.

§ 2**Frågor för beredning och eventuell information från kontoret**Rättelse

Ordföranden Joakim Larsson (M) frågar om nämnden kan godkänna en rättelse på första sidan i föregående protokoll på första sidan på så sätt att det ska stå Kenneth Nilsson paragraf 18 istället för Kenneth Olsson paragraf 18.

Beslut

Exploateringsnämnden godkänner rättelsen.

Frågor för beredning

Anmälan görs av inkomna skrivelser till exploateringsnämnden enligt följande:

1 Skrivelse om parkeringskostnader i bostadsproduktionen, Elin Olsson m.fl. (MP)
Dnr E2013-340-01132

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar att överlämna skrivelsen till exploateringskontoret för beredning.

Information från kontoret

Vice ordföranden Maria Östberg Svanelind frågar om bostadslotsen. Förvaltningschef Krister Schultz informerar om en nyinrättad tjänst på exploateringskontoret med uppgift att ta ett helhetsgrepp i uppföljningen av bostadsbyggnadsmålen, att utgöra en tydlig ingång för byggherrar som upplever att processen stannat upp, samt med uppgift att ta fram underlag för åtgärder i enskilda projekt eller i strukturer och processer som stannat upp. Bostadslotsen arbetar nära en nyinrättad befattning på stadsbyggnadskontoret med uppgift att utveckla metoder, teknikstöd och rutiner för skärpt uppföljning.

Beslut

Exploateringsnämnden tackar för informationen.

§ 3**Anmälan av inkomna skrivelser till exploateringsnämnden**

Inkomna skrivelser m.m. till exploateringsnämnden enligt förteckningar från den 4 juni 2013 och den 13 juni 2013 anmäls.

§ 4

Anmälan av delegationsbeslut fattade inom exploateringskontoret

Dnr E2013-010-00030

Beslut

Exploateringsnämnden godkänner anmälan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 22 maj 2013.

§ 5

Anmälan av protokoll från rådet för funktionshinderfrågor

Dnr E2013-005-00036

Protokoll nr 4/2013 från stadsbyggnadsnämndens och exploateringsnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågors sammanträde den 13 maj 2013 anmäls.

§ 6

Anmälan av minnesanteckningar från rådets möte med presidiet

Minnesanteckningar från rådets möte med presidiet den 13 maj 2013 anmäls.

§ 7

Anmälan av ekonomisk uppföljning maj 2013

Dnr E2013-112-00241

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att lägga anmälan till handlingarna.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 3 juni 2013.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Joakim Larsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 8

Revisionsberättelse och årsrapport 2012 för

exploateringsnämnden

Dnr E2013-130-00763

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner exploateringskontorets tjänsteutlåtande som yttrande över revisionsberättelse och årsrapport 2012 för exploateringsnämnden.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 17 maj 2013.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Joakim Larsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av Elin Olsson m.fl. (MP) enligt följande:

Det är positivt att nämnden har uppfyllt målet med antalet markanvisade bostäder. Däremot är det beklagligt att kommunen inte har uppfyllt målet om antal påbörjade bostäder.

Exploateringsnämnden bör se över sitt ekonomiska lönsamhetskrav. Det kan i vissa fall vara motiverat med ett lägre markpris för att skapa ekonomiska förutsättningar att färdigställa markanvisade projekt. Det är också viktigt att inte bara se till antalet bostäder som markanvisats, påbörjats och färdigställts utan även med vilken upplåtelseform det skett samt vilka miljö- och kvalitetskrav som ställts. Framöver måste antalet anvisningar för hyreshus öka rejält.

§ 9**Stadens policy för Stockholms fritidsbåtliv**

Ärendet utgår.

§ 10**Om tillfälliga studentbostäder. Svar på skrivelse från Anna Bäcklund (MP) Lennart Tonell (MP) och Elin Olsson (MP)**

Dnr E2013-511-00536

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner kontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelse om tillfälliga studentbostäder.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 14 maj 2013.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Joakim Larsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 11**Skrivelse till kommunstyrelsen om human behandling av romer.****Skrivelse från Ann-Margarethe Livh (V)**

Dnr E2013-000-00756

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden besvarar skrivelsen med kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 8 maj 2013.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M), Patrik Silverudd (FP) och Karl Malmqvist (C) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

att delvis bifalla kontorets förslag till beslut samt
att därutöver anföra

Skrivelsen behandlar i huvudsak områden som ligger utanför Exploateringsnämndens ansvarsområde men det bör vara självklart att staden alltid behandlar människor med respekt och inte kränker deras mänskliga rättigheter.

Vi har förståelse för att kontoret agerar i enlighet med den markanvisningspolicy som gäller i Stockholms stad. Samtidigt måste staden ha en human inställning också till de människor som har det allra tuffast i vår stad. En sådan grupp är de många hemlösa EU-medborgare som lever i Stockholm och det är den grupp skrivelsen avser. Vi vet att staden idag inte klarar att på ett värdigt sätt möta den gruppen och vi vet att det är en grupp som, eftersom de inte är svenska medborgare, ofta hamnar utanför dagens system. Intentionen i skrivelsen är att staden ska verka för att genom flera olika förvaltningar kunna göra livet bättre för de hemlösa EU-medborgarna, vuxna som barn, i

Stockholm. Det handlar i grund och botten om alla människors lika värde. Mot den bakgrunden bör staden arbeta vidare med skrivelsens intentioner. Huvudansvaret bör inte ligga hos exploateringsnämnden men vi ser med fördel att alla berörda nämnder och förvaltningar samverkar för att arbeta för ett drägligare liv för de hemlösa EU-medborgarna och för att minska hemlösheten i Stockholm. Skrivelsen en berör specifikt fattiga och utsatta romers situation och hur romer behandlats vid en upplagsplats i Högdalen i södra Stockholm. Vi menar att staden i fall som detta, med tillfälliga bosättningar på stadens mark bör kunna ställa både vatten och sanitet till förfogande.

- 3) Anna Bäcklund m.fl. (MP) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

Att avge följande svar på skrivelsen:

De flesta av romerna i Sverige är EU-medborgare och har därmed rätt att vistas i annat EU-land under förutsättning att de kan försörja sig. En del romer försörjer sig som gatumusikanter eller som tiggare, något som inte är olagligt. De lever under mycket besvärliga omständigheter. Det bör påpekas att det i en del fall också handlar om små barn.

Självfallet gäller de mänskliga rättigheterna även för romer. Ibland kan det dessutom vara motiverat av humanitära skäl att hjälpa genom att bortse från "stadens gängse principer" (som det står i tjänsteutlåtandet) när det gäller t.ex. markanvändning och sanitära åtgärder (något som tas upp i skrivelsen).

Många av dem som tigger på gatorna i Stockholm har romskt ursprung och kommer från Rumänien. Ofta talar de ingen eller mycket lite svenska. Arbetet med att stötta dessa utsatta personer skulle underlättas om staden inrättade en särskild uppsökare med kunskaper i rumänska och/eller romani chib. Att kunna kommunicera med de berörda är grundläggande för att förstå mer om hur deras situation ser ut och vad som kan göras för att förbättra situationen.

Beslutsgång

Ordföranden Joakim Larsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från Joakim Larsson m.fl. (M), Patrik Silverudd (FP) och Karl Malmqvist (C).

Reservation

Vice ordföranden Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Anna Bäcklund m.fl. (MP) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

§ 12

Markanvisning för kyrkligt ändamål inom fastigheten Brånberget 1 i Ulvsunda till Fr Brånberget 1 kommanditbolag

Dnr E2013-512-00378

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anvisar mark för kyrkligt ändamål inom fastigheten Brånberget 1 till Fr Brånberget 1 kommanditbolag och ger kontoret i uppdrag att träffa erforderliga avtal för projektets genomförande.
- 2 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 27 april 2013.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Joakim Larsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 13

Markanvisning för bostäder inom fastigheten Modellen 4 på Norrmalm till Wallhus AB och Wallfast AB

Dnr E2013-513-00935

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anvisar mark för bostäder inom fastigheten Modellen 4 till Wallhus AB och Wallfast AB och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden ändrar detaljplanen för området.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 24 maj 2013.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Joakim Larsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

§ 14

Överenskommelse om exploatering med försäljning av mark och

tomträttsupplåtelser av fastigheterna Reket 1, del av Tallkrogen 1:1 och del av Svedmyra 1:1 i Svedmyra med JM AB, AB Familjebostäder och Sisab. Genomförandebeslut

Dnr E2007-513-0287

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner för sin del genomförandet av exploatering inom Reket 1, del av Svedmyra 1:1 och Tallkrogen 1:1 omfattande investeringsutgifter om 58,2 mnkr samt föreslår att kommunfullmäktige godkänner genomförandet och ger exploateringsnämnden, genom exploateringskontoret, i uppdrag att genomföra projektet.
- 2 Exploateringsnämnden godkänner för sin del överenskommelse om exploatering med försäljning med JM AB avseende Reket 1 och del av Tallkrogen 1:1 samt föreslår att kommunfullmäktige godkänner avtalet och ger exploateringsnämnden genom exploateringskontoret i uppdrag att träffa erforderliga avtal med en försäljningsinkomst om 99,6 mnkr enligt vad som anges i kontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 6 maj 2013.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Joakim Larsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av Anna Bäcklund m.fl. (MP) enligt följande:

Det är positivt att det byggs nya bostäder, förskola samt lokaler i kollektivtrafiknära läge. Grönkompensationen borde dock nyttjas till att stärka relationen mellan Majroskogen och Hemskogen som påverkats negativt av exploateringen. Majroskogen har idag en, om än svag, kontakt med skogsområden i norr. Till Hemskogen är det ca 500 m. 300 m av kontaktvägen går i det skogsparti som nu delvis ska exploateras. Från Hemskogen finns anslutande grönstråk vidare till Årstafältet.

I tjänsteutlåtandet föreslås att grönkompensationen ska ske i form av en lekplatsupprustning samt att ytterligare lek och konst stärker stråket från T-banan i Svedmyra. Vi anser att detta i sig är vettiga insatser men att det inte ska förväxlas med grönkompensationen. Grönytor som tas i anspråk ska ersättas med nya grönytor med likvärdig ekologisk funktion. Detta kan till exempel röra sig om att förstärka kvarvarande natur så att kopplingen mellan Majroskogen och Hemskogen bibehålls i samband med exploateringen.

Övrigt

Energianvändningen bör inte överskrida den som gäller för passivhus.

Parkeringsstalet ska vara 0,3 per lägenhet. Tillgänglighetsfrågorna prioriteras.

§ 15

Markanvisning för bostäder inom fastigheterna Farsta 2:1 och Hammarö

8-11 i Farsta till AB Familjebostäder

Dnr E2013-513-0087

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anvisar mark för bostäder inom fastigheterna Farsta 2:1 och Hammarö 8,9,10 och 11 till AB Familjebostäder vid Nykroppagatan och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal enligt förslag i kontorets tjänsteutlåtande.
- 2 Exploateringsnämnden begär att stadsbyggnadsnämnden upprättar detaljplan för området.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 14 maj 2013.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M), Patrik Silverudd (FP), Karl Malmqvist (C) och Anna Bäcklund m.fl. (MP) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

att avslå kontorets förslag till beslut samt
att därutöver anföra

Den föreslagna platsen är inte lämplig att bebygga enligt kontorets förslag. Inom området finns platser som möjligen kan lämpa sig för bebyggelse med punkthus.

Beslutsgång

Ordföranden Joakim Larsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från Joakim Larsson m.fl. (M), Patrik Silverudd (FP), Karl Malmqvist (C) och Anna Bäcklund m.fl. (MP).

Reservation

Vice ordföranden Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av Anna Bäcklund m.fl. (MP) enligt följande:

Det är positivt att det byggs nya bostäder samt lokaler i kollektivtrafikhärlä läge. Framförallt är det glädjande att det i huvudsak avser hyresrätter.

I planarbetet är det viktigt att säkerställa att framkomlighet för busstrafiken är fortsatt god – även under snörika vintermånader. Flera av de bussar som trafikerar Nykroppagatan försörjer kringliggande områden med kollektivtrafik och det ger långtgående konsekvenser för dessa områden om framkomligheten försämras.

Med hänsyn till det mycket kollektivtrafikhärlä läget bör parkeringstalet vara max 0,3 per lägenhet.

Energianvändningen bör inte överskrida den som gäller för passivhus. Tillgänglighetsfrågorna ska prioriteras.

§ 16

Markanvisningar för skola, förskola, scen, idrottshall, sopsugsterminal och bostäder i Norra Djurgårdsstaden, Hjorthagen

Dnr E2013-513-00821, E2013-513-00570, E2010-511-00355, E2012-513-00411, E2013-513-00839

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden anvisar till fastighetsnämnden mark för idrottshall inom fastigheten Hjorthagen 1:3 och 1:5 enligt kontorets förslag och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal.
- 2 Exploateringsnämnden anvisar till fastighetsnämnden mark för scenlokaler i en av tegelgasklockorna inom fastigheten Hjorthagen 1:3 enligt kontorets förslag och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal.
- 3 Exploateringsnämnden anvisar mark för sopsugsterminal i bergrum inom fastigheten Hjorthagen 1:3 och Hjorthagen 1:5 och ger kontoret i uppdrag att upplåta utrymmet i bergrummet till gemensamhetsanläggningen för sopsug i Hjorthagen.
- 4 Exploateringsnämnden anvisar mark för två markbostäder inom fastigheten Hjorthagen 1:3 enligt kontorets förslag och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal.
- 5 Exploateringsnämnden anvisar till Skolfastigheter i Stockholm AB mark för skola och förskola inom fastigheten Hjorthagen 1:3 enligt kontorets förslag och ger kontoret i uppdrag att träffa markanvisningsavtal.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 22 maj 2013.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M), Patrik Silverudd (FP) och Karl Malmqvist (C) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

att i huvudsak bifalla Exploateringskontorets förslag till beslut
att därutöver anföra

Den nya gröna stadsdel som nu planeras i Norra Djurgårdsstaden är ett av Stockholms mest spännande stadsplaneringsprojekt just nu. Den kontrast som de gamla gasklockorna kommer att utgöra mitt i de planerade moderna kvarteren i Hjorthagen kommer att skapa en unik och häftig karaktär och det är positivt att staden väljer att använda gasklockorna istället för att riva och bygga nytt. Att såsom tidigare planerats använda dem för ett kulturkluster där konstformer som opera blandas med skola och bibliotek är ett utmärkt sätt att ta tillvara ett gammalt kulturarv samtidigt som ett nytt skapas. Nu har planerna krympts och det som skulle bli ett kulturkluster blir bara en scen. Det är beklagligt.

Bristen på idrottshallar i innerstaden är påtaglig, och när nämnden nu avsätter mark för att bygga en ny hall bör det övervägas om det går att hitta en lösning som innebär att motsvarande två fullstora hallar ryms i den nordvästra förlängningen av Hjorthagens idrottsplats. Den möjligheten bör i vart fall inte skrivas bort redan i detta skede av planeringen.

- 3) Anna Bäcklund m.fl. (MP) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

Att besluta enligt kontorets förslag med undantag av att marken under idrottshallen ej ska bebyggas för bilparkering (garage).

Enligt förslaget kommer ett garageplan för parkering av ca 70 bilar att byggas under idrottshallen vilket innebär en omfattande investeringskostnad som troligen till stor del drabbar staden (Fastighetskontoret). Området ligger i ett bra kollektivtrafikläge som om några år blir än bättre i och med den nya spårvagnslinjen. Satsningen på bilism rimmar illa med ambitionen att bli en miljöstadsdel i världsklass för hållbar stadsutveckling.

Beslutsgång

Ordföranden Joakim Larsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från Joakim Larsson m.fl. (M), Patrik Silverudd (FP) och Karl Malmqvist (C).

Reservation

Vice ordföranden Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Anna Bäcklund m.fl. (MP) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

§ 17**Kontroll och uppföljning av båtupplägningsplatser inom Stockholms stad – Miljödiplomering av båtklubbar. Motion (2012:25). Svar på remiss**

Dnr E2013-000-00737

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden besvarar kommunstyrelsens remiss på motion, kontroll och uppföljning av båtupplägningsplatser - miljödiplomering av båtklubbar, med exploateringskontorets tjänsteutlåtande.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 20 maj 2013.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M), Patrik Silverudd (FP) och Karl Malmqvist (C) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

Att bifalla motionen samt

Att därutöver bifalla kontorets förslag till beslut.

- 3) Anna Bäcklund m.fl. (MP) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

Exploateringsnämnden beslutar att ge kontoret i uppdrag att göra ändringar i remissvaret i enlighet med följande:

- Staden ska ställa krav på vilka produkter som ska fasas ut.
- Staden ska ställa krav på att de båtklubbar som arrenderar mark av staden ska vidta åtgärder i enlighet med havs rekommendationer, om så ej sker ska staden vidta åtgärder som fullt ut ska finansieras genom höjda arrendeavgifter för de båtklubbar som inte uppfyller kraven.
- Staden ska genom att ställa krav på båtklubbarna medverka till att de nationella miljömålen ”en giftfri miljö”, ”levande sjöar och vattendrag” och ”hav i balans samt levande kust och skärgård” uppfylls.
- I övrigt bifalla kontorets förslag till beslut samt anföra följande:

Det finns ett flertal allvarliga miljöproblem som orsakas av båtverksamheten i Stockholms stad. Bland annat är halterna av koppar, zink, bly, tributyltenn och andra giftiga ämnen kraftigt förhöjda i närområdena kring flera av Stockholms båtupplägningsplatser. Bytet från giftig färg till s.k. ytmjuk färg

har inte visat större framgång då även dessa färger innehåller giftiga ämnen.

Problemen är så pass allvarliga att det inte räcker med att båtklubbar uppmuntras att på frivillig basis vidta åtgärder. Staden måste ställa krav på att båtklubbarna vidtar åtgärder i enlighet med havs rekommendationer och även utifrån vad som krävs för att bidra till att de nationella miljömålen uppfylls. Det gäller exempelvis att vissa ämnen inte ska vara tillåtna för båtklubbar som arrenderar mark av staden. Om en båtklubb inte förmår att vidta åtgärder bör staden vidta åtgärder som fullt ut finansieras genom höjd arrendeavgift för den aktuella båtklubben. Det kan exempelvis handla om att staden sanerar förorenad mark. Staden ska också kunna säga upp arrendeavtal i förtid med båtklubbar som inte uppfyller kraven.

Självklart är det också positivt om båtklubbar vill gå längre i sitt miljöarbete. Staden kan gärna uppmuntra till detta arbete genom ”miljödiplomering” av båtklubbar. Staden bör även se över andra åtgärder som på olika sätt uppmuntrar och underlättar för båtklubbarna att bli mer miljövänliga.

Beslutsgång

Ordföranden Joakim Larsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från Joakim Larsson m.fl. (M), Patrik Silverudd (FP) och Karl Malmqvist (C).

Reservation

Vice ordföranden Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Anna Bäcklund m.fl. (MP) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

§ 18

Rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå längs Östersjökusten i Stockholms län. Anmälan av svar på remiss

Dnr E2013-000-00874

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner anmälan.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 22 maj 2013.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M), Patrik Silverudd (FP), Karl Malmqvist (C) och vice ordföranden Maria Östberg Svanelind m.fl. (S) föreslår (se beslutet).
- 2) Anna Bäcklund m.fl. (MP) föreslår att nämnden beslutar enligt följande:

Att tillstyrka länsstyrelsens rekommendationer samt att anföra följande:

Det är förvånande att förvaltningarna är negativa till detta mycket viktiga förslag från länsstyrelsen. Östersjöns liksom Mälarens vattennivåer är en av de stora och riskfyllda framtidsfrågorna både för Stockholm och andra kommuner/regioner. Det är också en nationell fråga av stor dignitet. Här är det mycket viktigt att ha säkerhetsmarginaler och inte fortsätta att bygga alltför nära vattnet.

Enligt Plan- och bygglagen (2 kap. 5 §) "ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till 1. människors hälsa och säkerhet, 2. jord, berg- och vattenförhållanden,---5. risken för olyckor, översvämning och erosion". Det är länsstyrelserna som ska övervaka och verka för att dessa hänsyn beaktas (i samband med översikts- och detaljplanläggning). Det är bra att nu länsstyrelsen i Stockholm tagit fram tydliga rekommendationer om vad kommunerna bör rätta sig efter.

Förutom de översvämningssrisker som alla berörda kommuner, regioner och myndigheter måste motverka av säkerhetsskäl så kan stigande vattennivåer innebära att strandskyddet liksom allemansrätten får minskad betydelse.

Ytterligare åtgärder

Problemen med Östersjön har inte tillräckligt uppmärksamats i det klimat- och vattenarbete som pågår i stockholmsregionen med länsstyrelsen som en viktig aktör. Rekommendationen från länsstyrelsen är ett steg i rätt riktning men mer än så behövs.

Det finns indikationer att man tar till i underkant om man planerar för ökning av havsnivån med mindre än 1 meter till 2100, vilket är det vanliga. Som påpekas i en rapport från Försvarets Forskningsinstitut visar den senaste internationella forskningen att haven kan stiga 1-2 meter fram till dess och att osäkerheterna är mycket stora. Det kan betyda att det redan 2050 kan handla om 1 meters höjd nivå.

Svårigheterna att förmå både stora och små utsläppsländer att minska sin klimatpåverkan är uppenbara. Det gör det desto viktigare att var och en ser om sitt eget hus, dels av rent egenintresse men också för att ge sitt bidrag till en nödvändig global utsläppsminskning. Det handlar både om att minska mängden växthusgaser och att vidta fysiska skyddsåtgärder. Här har den befolkningsrika och resursstarka stockholmsregionen ett speciellt ansvar.

När det gäller vattennivåerna i stockholmsområdet har fokus främst legat på konsekvenserna av höjda nivåer i Mälaren. Den oro som finns i det fallet är högst motiverad eftersom Mälaren är dricksvattentäkt för flera kommuner. Avtappningen av Mälaren måste lösas och det väntas ske bland annat genom Slussenprojektet – men det är bara en del av en komplicerad helhet.

Det finns också en tydlig risk för en omvänd utveckling, - vilket har påpekats av länsstyrelse – nämligen att höjda nivåer i Östersjön blir ett hot mot bland annat Stockholm och Mälaren.

Redan nu förekommer det ibland att vattennivåerna i Östersjön är högre än i Mälaren. Eftersom Östersjön står i förbindelse med världshaven kommer problemen att tillta i takt med den globala temperaturhöjningen. Detta kan gå snabbare än man tidigare trott.

Stockholms kommun måste agera kraftfullt och ta initiativ till en omfattande utredning som tar fram förslag till olika skyddsåtgärder som kan begränsa vattenhöjningen i Östersjön. Utredningen bör göras i kontakt med staten (t.ex. länsstyrelsen och SMHI), Kommunförbundet Stockholms Län, landstinget och kommunerna i Mälardalen. Utredningen ska också ta del av de internationella erfarenheter som finns av höjda havsnivåer.

I Europa har Nederländerna under århundraden hanterat sitt kritiska läge visavi havsvattnet. Det handlar inte minst om att bygga barriärer/vallar mot havet. Liknande åtgärder blir nödvändiga även för att skydda bland annat Stockholm. Det handlar i så fall främst om fördämningar i strategiskt viktiga sund som i en del fall ligger utanför Stockholms kommun. Havsvattenhöjningarna blir direkta problem för exempelvis Österåker, Vaxholm, Nacka och Värmdö som rimligen också vill etablera skyddsåtgärder. En del lågt belägna skärgårdsöar kommer att behöva evakueras.

Det finns också anledning att kontakta havskommuner i sydvästra Sverige för att utröna möjligheterna att där begränsa inflödet av havsvatten mot kusterna och in i Östersjön. Exempel på sådana kommuner är Malmö, Helsingborg, Landskrona Vellinge och Trelleborg. Detta bör också vara intressant för t.ex. Helsingör och Köpenhamn.

Beslutsgång

Ordföranden Joakim Larsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från Joakim Larsson m.fl. (M), Patrik Silverudd (FP), Karl Malmqvist (C) och vice ordföranden Maria Östberg Svanellind m.fl. (S).

Reservation

Anna Bäcklund m.fl. (MP) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av vice ordföranden Maria Östberg Svanellind m.fl. (S) enligt följande:

Riktlinjerna kring vattennivåer ändras ständigt, eftersom ingen i dagsläget vet hur klimatförändringarna kommer att påverka oss. Därför är det viktigt att staden och regionen följer den senast forskningen och tar god höjd för de förändringar som kommer att komma.

§ 19

Fyllnadsval av ledamöter i det gemensamma rådet för funktionshinder-frågor vid stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden

Dnr E2013-005-01033

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt kontorens gemensamma förslag:

- 1 Exploateringsnämnden godkänner HSO Stockholms stads fyllnadsnomineringar till det gemensamma rådet för funktionshinderfrågor vid stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden och väljer Bengt Håkansson som ny ledamot.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets och stadsbyggnadskontorets gemensamma tjänsteutlåtande från den 28 maj 2013.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

Nämnden föreslår (se beslutet).

Beslutsgång

Ordföranden Joakim Larsson (M) finner att nämnden beslutar enligt kontorens förslag.

Vid protokollet

Ellinor Fiebranz Andersson